

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Episcopi Et Ecclesiae Ceremoniis Tractatus Perutilis

Gilbertus <Tornacensis>

Coloniae, 1571

VD16 G 2034

Cap. XXXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41678

Post minores ordines sequuntur
 maiores. Et primò Subdiaco-
 ni, qui in veteri testamento Nathi-
 nei dicti sunt, quod interpretatur,
 Domino in humilitate seruietes,
 à nathin, quod est, aqua. Lauabant
 enim hostias & sacrificia, de quibus
 in Esdra legitur, quod David de-
 derat Nathineos ad ministeria Le-
 uitarum. Istis imponitur continen-
 tia; quia tractant sacra Domini va-
 sa, & ipsi disponunt in Altari ho-
 stias. Unde Esaias: Mundamini,
 qui fertis vasa domini. Isti audiunt
 ab Episcopo: Videte cuius ministe-
 rium vobis traditur. Ideò si vsque
 nunc fuistis tardi ad Ecclesiam, a-
 modo debetis esse assidui. Si vsque
 nunc somnolenti, amodo vigiles. Si
 vsq; nunc ebriosi, amodo sobrii. Si
 vsq; nunc incesti, amodo casti. Et
 sequitur: Accipe manipulum in
 mani-

Descri-
 ptis mi-
 noribus:
 ordini-
 bus, iam
 conse-
 quenter
 tractat
 de maio-
 ribus:
 quorum
 tres sunt.
 1. Efd. 8.

Esa. 52.

manibus tuis ad extergendas sordes
mentis & corporis, & ideò in manu
sinistra portatur, ut in hac vita car-
nalis delectationis fluxus à talibus
abijciatur. Sicut enim tergentur
sudario corporis sordes: sic manipu-
lo amouenda intelliguntur carnales
delectationes.

Secundo succedunt Diaconi, qui
à tribu Leui sumpserunt exordium.

Unde in Numeris legimus, & in
Leuitico, Dominum præcepisse ap-
plicandam tribum Leui, ordinan-
dam ad diuini cultus ministeriũ, &
ut consecraretur Domino, ut custo-
dirent vasa tabernaculi à 2. annis
& supra, quia tunc est ætas robusta
ad onera portanda. In nouo verò
Testamento exordium accepit in
Actibus apostolorum ab Apostolis,
qui septem viros boni testimonij ple-
nos Spiritu sancto ad hoc officium
elegerunt. Hi sunt septem tubæ ca-
nentes

Num. 3.

Act. 6.

nentes

nentes in Apoc. septem columna in Apoc. 8.
 libro Prouerbior. septem candela- Prou. 9.
 bra aurea, septem oculi super lapidē Apoc. 10.
 unum. Isti pacem annunciant, Eu-
 angelium predicant. Unde Diaco-
 no competit legere Euangelium:
 quia minister est & irritator eius,
 qui dixit: Non veni ministrari, Matt. 20.
 sed ministrare. Imponit autem ei
 Episcopus stolam super sinistram hu-
 merum, dicens: In nomine sancte
 Trinitatis accipe stolam immorta-
 litatis, imple ministerium tuum:
 potens est enim Deus ut augeat tibi
 gratiam. Per hoc enim intelligere
 debent se accepisse iugum Domini
 suave. Unde super humerum leuū
 stola ponitur. Et in maioribus Ec-
 clesijs casula in diebus Ieiunij com-
 plicatur; quia quidquid laboris &
 sustentie in hac vita toleratur,
 quasi in leua portatur, donec in dex-
 tera, hoc est, in eternitate requies
 habe-

habeatur. Tradit etiam eis librum
 Euangeliorum, dicens: Accipite
 potestatem legendi Euangelium in
 Ecclesia Dei, tam pro uiuis, quam
 pro defunctis. Unde sicut Lectori-
 bus competit vetus Testamentum,
 ita competit Diaconibus predicare
 nouum. Sed ante impositionem stola-
 e & collationem libri, dixerat eis E-
 piscopus: **Ioan. 20.** Accipite Spiritum san-
 ctum: quia istis maxime competit
 vita spiritualis, quia sunt pre-
 cones Euangelij, sicut determinatur in 1.
1. Tim. 3. ad Timoth. Hi antequam ordina-
 tur, probentur, & sic ministrent,
 nullum crimen habentes: quia sicut
 legales ministros oportebat esse ani-
 quitus sine macula corporali: ita mi-
 nistros Euangelicos sine spirituali.
Leuit. 21 Unde in Leuit. dicitur: Homo de
 semine Aaron per familias qui ha-
 buerit maculam, non offerret panes
 domino suo, nec accederet ad mini-
 sterium.

steriū eius, si cæcus fuerit, si claudus
 &c. de qua auctoritate, si Deus dede-
 rit, expositio consequenter fieri pote-
 ri. Ultimo loco succedūt sacerdotes,
 qui ordo à filijs Aaron sumpsit exor-
 dium. Unde in Numeris hæc nomi-
 na filiorum Aaron Sacerdotū, qui
 vincti sunt, quorū completa est con-
 secratio manus, ut fungerentur Sa-
 cerdotio. Unde Episcopus istum mo-
 rem tenet manus presbyterorum un-
 gendo oleo, ut munda sint ad offeren-
 das hostias Deo, & largæ ad cætera
 officia pietatis. Hi præ sunt Leuitis,
 sicut dicitur in Numeris: Hic est
 cultus familiae Gersonitarum in ta-
 bernaculo foederis. Eruntq; sub ma-
 nu Ithamar filij Aaron Sacerdo-
 tis. Unus autem erat summus Sa-
 cerdos Aaron, sed postmodum Da-
 uid ampliavit cultū Sacerdotij con-
 stituens 24. summos Sacerdotes,
 16. de Eleazar, & 8. de Ithamar:
 quibus

Num. 3.

Num. 4.

quibus omnibus praefecit unum
 quam statuit principem sacerdotum
 singulis autem per sortem vicis sua
 diuisit hebdomadas, sicut patet in
 libro Paralippom. In nouo autem
 Testamento CHRISTUS maiores &
 minores sacerdotes instituit, 12. A-
 postolos, & 72. discipulos, qui figura-
 bantur in illis. Apostolorum ergo vi-
 ces maiores sacerdotes, id est. Episco-
 pi. Discipulorum vero minores locum
 tenent presbyteri. Super horum capi-
 ta tenet Episcopus manum quando
 consecrantur. De qua consecratione
 plenius in Leuit. Legislator exequi-
 tur, dicens: Consecrauitque filios Aarō
 oblatos. Et sequitur: Oblulit & vi-
 tulum pro peccato. Cumque super ca-
 put eius posuissent Aaron & filij eius
 manus suas, immolauit eum de
 stola & casula, & de his agitur in
 capitulo de vestimentis. Procedens
 autem ad consecrationem Episcopus,
 acci-

1. Par. 24.

Leu. 4.

acci-

TRACTAT. III

accipiens olcum sanctū facit crucē
super ambas manus, dicens: Conse-
crētur manus ista, & sanctificētur
per istā unctiōē & nostrā benedi-
ctiōē, & c. Vnde in Leuit. dicitur:
Sumens Moyses de sanguine extre- **Leu. 8.**

rum auricula singulorum, & polli-
ces manus & pedis. Virtus enim
crucis sanguis CHRISTI est. Et
nota quod in modernis Sacerdoti-
bus debet esse reuelatus intellectus
fidei, & vigere affectus charitatis.
Ideò in aure & pede sacerdotū non
fit modo unctio sicut tunc: q̄a sicut
dicitur in Actibus Apostolorum: **Act. 7.**

Vos autem dura cervice incircūci-
sis corde & auribus semper spiritui
sancto resististis. Tamen modo ma-
iores inunguntur in capite & mani-
bus, propter auctoritatem & emi-
nentiam & transfusiōē potestatis
in minores. Ideò inunguntur in ca-
pite maiores non minores, sed in
mani-

manibus utriusque propter ministerium, quod exercet in sacrorum pertractatione. Sed hic mouetur quaestio, Si Moyses fuit Sacerdos. Si sic quomodo ergo Sacerdotium ab Aaron incepit, sicut supra dictum fuit. Si non, quomodo ergo Aaron consecrauit? Respondeo: Sicut diaconus, Cardinalis, Legatus, à latere Papae presente Episcopo facit benedictionem infra suam legationem, & est benedictio Papae, cuius auctoritate hoc facit, non sua: ita Moyses vice domini consecrauit Aaron fungens officio Sacerdotis. Unde solus Aaron in capite unctus est, in cuius figura nunc in capitibus ungentur Reges & Pontifices. Nota etiam quod ante Aaron leguntur fuisse Gen. 14. Sacerdotes, ut in Genes. Melchisedech, sed sine ipse, siue alij non numerantur: quia non leguntur Sacerdotes facti per ministerium visibilis

teri-
 per-
 qua-
 si sic
 Au-
 fun-
 con-
 iaco-
 tate
 ene-
 nem
 ucti
 oysse
 fun-
 Colu-
 en-
 um-
 iam
 esse
 nise-
 am-
 cer-
 sibi-
 tis

lis unctio-
 nis. Deinde Episcopus ac-
 cipit patenam cum oblatis & cali-
 cem cum vino, & dat singulis, di-
 cens: Accipite potestatem offeren-
 di Sacrificium Deo, missamq; cele-
 brandi tam pro uiuis, quam pro de-
 functis: in quibus verbis datur eis
 potestas consecrandi. Unde in Exo- Exod. 29
 do: Impones filiis Aaron mitras, e-
 runtq; Sacerdotes mei, religione p-
 petua, postquam initiaueris manus
 eorum, hoc est, cum potestatem con-
 secrandi illis dederis. Unde exponit
 August. ad literam 70. dicens: Et
 consummanit manus Aaron & fi-
 liorum eius. cuius sensus est, quod
 completio quantum ad substantiam
 consecrationis, consistit in collatione
 potestatis, quam cum perfecte rece-
 perint, Sacerdotes erunt. Unde in
 veteri Testamento imponebant Sa- Exod. 29
 cerdotes manus super caput vituli
 immolandi, quod fuit signum pote-
 statis

F

stas consecrandi, quæ conferetur
 tur eis in ista consecratione, sic
 exponit vir venerabilis Augu-
 Unde in Exodo: Tolles arietem
 terum, super cuius caput A-
 & filij eius ponent manus: &
 dicebatur Aries consecrationis
 In fine verò Missæ accedunt Sa-
 cerdotes ad communionem, quæ
 Episcopus communicat, repræ-
 tans illud quod in Leuitico dicitur:
 tur: Cum filios Aaron sanctificasset
 in vestitu suo præcepit dicens:
 Coquite carnes ante ostium
 restabernaculi, & ibi comedite
 eas: panes quoque consecrationis
 edite, qui positi sunt in canistro
 sine antequam dicatur ultima
 lecta ad Complendam, ponit
 Episcopus manus suas super capita
 gulorum, dicens: Accipite Spiritum
 sanctum, quorum remiserunt
 peccata, remittentur eis; & quorum

Leuit. 8.

Ioan. 20.

retinueritis, retenta sunt. In cuius
 figura discernabant Sacerdotes
 legales mundos & immundos,
 & sanctificabant leprosos, sicut de-
 terminatur in Leuitico. Quoni- Leu. 14.
 am ergo ministri Altaris, ut pos-
 sint dignius ministrare, sine ma-
 cula debent esse. Ideo competit il-
 lud eis, quod in Leuitico sub figura
 dicitur: Homo de semine Aaron, Leu. 21.
 qui habuerit maculam, non offeret
 panes DEO suo; nec accedet ad
 ministerium eius, si cecus fuerit,
 si claudus, si vel paruo, vel gran-
 di, vel torto naso, si fracto pe-
 de, si manu, si gibbus, si lip-
 pus, si albuginem habens in oculo,
 si iugem scabiem, si impetiginem
 in corpore, vel herniosus. In
 quibus verbis notantur conditio-
 nes promouendorum: oportet enim
 promouendum, & maxime qui or-
 dinantur ad Sacrificium Alta-
 ris,

ris, ut offerat panes Deo suo, esse de
 eorum absq³ macula in tribus, sc
 entia, exemplo, & vita. In scientia
 triplici, aeternorum, qua est per
 men contemplationis; & donum
 pientie scripturarum, qua est
 donum intellectus; conuersandi
 medio praua & peruersa natione
 per donum scientie. Contra quap
 nitur triplex macula, contra lum
 contēplationis, cecitas in oculo; con
 titra intellectū scripturarum, cla
 dicatio in pede; pes claudus nequ
 rectè incedere, & affectus absq³ no
 tia scripturarum nequit rectè ag
 re ea, qua pertinent ad officium
 cerdotale. eius est discernere. Con
 tra scientiam conuersandi, macula
 in naso. nasus enim significat disc
 tionem, contra quam ponitur tri
 plex macula: paruitas stultæ simpl
 citatis, grandities presumptionis
 vel curiositatis, tortura prauis iudic
 67

esse de ei. Oportet etiam eum esse decorū
 is, so in exemplo; contra quod est fractu-
 cienti ra pedis vel manus. Pes fractus ne-
 per lo quit incedere, manus fracta nequit
 um operari. & etiam significatur defe-
 est pe ctus in illo, qui non potest operis ex-
 indin empla monstrare. Oportet etiam
 tionis promouendum decorum esse in vi-
 uap- ta, & hoc quantum ad actus intrin-
 lumet secos cordis, & quo ad extrinsecos
 o; con operis. Quoad intrinsecos cordis, ut
 z, cla habeat ordinatos appetitus, contra
 requ quos opponitur triplex macula tri-
 g, no plicis concupiscentia: oculorum, qua
 e ag inflectit hominem & incuruat ad
 um Sa terrena, & hoc est gibbositas: concu-
 Con pifcentia carnis, qua in modum flu-
 vacu xus vitiosi humoris oculum mentis
 disci vitiat, & hac est lippitudo: concu-
 er tr pifcentia vitæ, hac est superbia, qua
 impl est in animo sicut albugo in oculo.
 tioni Similiter oportet promouendū esse
 iud decorum, quo ad actus extrinsecos

operis, ut in opere non appareat aliqua concupiscentia, neque feruor libidinis, neque feruor luxurie siue lasciuia, hæc est scabies ingis, quando feruor viscerum ad cutem trahitur: neque deturpatio auaritia, hæc est impetigo, scilicet sicca scabies, quæ totum corpus impetit proueniens ex falso phlegmate, auaritia scilicet clericorum, quæ est sine humore pietatis occupans totum corpus Ecclesie, procedens ex appetitu cuiusdam sitis insatiabilis: neque tumor superbia, quæ est hernia græcè, tumor latinè, morbus est quando intestina descendunt in folliculos testicularum, & appellatur ruptura. Iste ergo sunt duodecim conditiones, quæ debent esse in promouendis.

CAP. XXXIIII.

Post ordines sequitur ordinatio.

Sequitur officium in ordine Episcopi. Episcopus autem nomen